

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 170/2019-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Gruzínska republika, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Jenčom, 1. mája 19, Poprad, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), b), c), d), e) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 2 bodu 3 písm. a), b), c), čl. 7, čl. 9 bodu 1, čl. 14 bodu 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, základných práv podľa čl. 4, čl. 6, čl. 47 druhej vety a čl. 48 bodu 2 Charty základných práv Európskej únie a práv podľa čl. 1 bodu 1, čl. 2 bodu 2, čl. 11, 12, 13, 14, 15 a 16 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, ako aj porušenia čl. 52 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodovaním Okresnej prokuratúry Prešov pod sp. zn. 3 Pv 401/19/7707, uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 4 Tp 58/2019-57 z 22. júla 2019 a uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Tpo 18/2019-100 zo 14. augusta 2019, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a namietané porušenie základných práv, resp. práv

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Gruzínska republika, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Jánom Jenčom, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), b), c), d), e) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 2 bodu 3 písm. a), b), c), čl. 7, čl. 9 bodu 1, čl. 14 bodu 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), základných práv podľa čl. 4, čl. 6, čl. 47 druhej vety a čl. 48 bodu 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práv podľa čl. 1 bodu 1, čl. 2 bodu 2, čl. 11, 12, 13, 14, 15 a 16 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu (ďalej len „dohovor proti mučeniu“), ako aj porušenie čl. 52 ústavy postupom a rozhodovaním Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“) pod sp. zn. 3 Pv 401/19/7707, uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Tp 58/2019-57 z 22. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Tpo 18/2019-100 zo 14. augusta 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“), ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 18. júla 2019 o 19.30 h bol sťažovateľ zadržaný policajnými orgánmi a následne 19. júla 2019 mu bolo doručené uznesenie Obvodného oddelenia Policajného zboru Sabinov ČVS: ORP-930/SB-PO-2019 z 19. júla 2019, ktorým mu bolo vznesené podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinenie pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov na tom základe, že 18. júla 2019 okolo 19.30 h v Sabinove na Bernolákovej ulici mal spolu s ďalšími troma osobami vniknúť do motorového vozidla Ford Transit s evidenčným číslom [REDAKOVANÉ] (poľské evidenčné číslo, pozn.) a vozidla Škoda Octavia s evidenčným číslom [REDAKOVANÉ] a odcudziť odtiaľ veci a peniaze v celkovej hodnote 13,04 €. Prokurátor okresnej prokuratúry 20. júla 2019 následne podal okresnému súdu na sťažovateľa (a aj ostatných spoluobvinených) návrh na vzatie do väzby s tým, že trestné stíhanie sa vedie dôvodne a zákonne a existuje u neho dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a), c) Trestného poriadku, teda, že ujde a bude sa skrývať a pokračovať v páchaní trestnej činnosti. Okresný súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že sťažovateľa na návrh prokurátora okresnej prokuratúry podľa § 72 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zobral do väzby. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť ihneď po jeho vyhlásení, ale bližšie ju neodôvodnil. O tejto sťažnosti rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že v celom konaní došlo zo strany okresnej prokuratúry, okresného súdu a krajského súdu „*k ústavne nekonformnému výkladu a aplikácii práva, neboli v súlade so zákonom primerane použité normy trestného práva a ak boli, tak boli aplikované absolútne neprimerane, došlo k svojvôli*“, čoho výsledkom mali byť arbitrárne rozhodnutia.

4. Sťažovateľ ďalej vytýkal, že pri rozhodovaní o väzbe okresný súd neprihliadol na tieto námietky:

- Obvinený nemohol byť zadržaný podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, ako sa konštatuje v spise. Nebol totiž ani pristihnutý pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom.

Bolo možné ho zadržať len podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku s predchádzajúcim súhlasom prokurátora. Ak by sa uvažovalo, že vec nezniesla odklad, aj tak bolo nutné vykonať bezodkladné oznámenie o zadržaní prokurátorovi.

- Po zadržaní 18. júla 2019 od približne 19.00 h až do približne 02.30 h až 03.30 h všetci obvinení sedeli, resp. ležali na zemi na parkovisku za obcou Pusté Pole s rukami spútanými za chrbtom a na taký ponižujúci a zastrášujúci prístup a postup nebol ani zo spisu nevyplýnul žiaden dôvod. Počas 6 hodín sedieť a ležať na zemi vonku pri ceste spútaný je konaním v rozpore s dohovorom, a to s jeho čl. 3, a aj s dohovorom proti mučeniu, a to s jeho čl. 1, 2, 13, 14 a 16.

- Orgány polície odmietli dať advokátovi nahliadnuť do trestného spisu, to mu bolo umožnené až 5. septembra 2019, čo možno považovať za marenie práva obhajoby.

- Sťažovateľ ďalej uvádza: „*Orgány prípravného konania i súd v priebehu konania však porušili aj práva obvineného tak, že nezabezpečili mu tlmočníka do materinského jazyka, resp. úradného jazyka jeho krajiny, ktorým je len gruzínština. Do konania namiesto toho pribrali tlmočníka z/do ruštiny a to preto, že vraj nebol k dispozícii tlmočník do gruzínštiny. Ale oba jazyky sú značne rozdielne slovom i písmom. Obvinený súhlasil s tlmočením do ruštiny, lebo inú možnosť mu orgány polície nedali a iná možnosť ani nebola a chcel čím skôr sa zbaviť policajných orgánov, k čomu vyžadovali aj takú formu spolupráce. Obvinený ovláda ruský jazyk na základnej úrovni, ktorá postačuje na bežnú komunikáciu (napríklad spýtanie sa na cestu, nákup v obchode a pod.). Sťažovateľ sa rusky nikdy neučil, zúčastňoval kurzov anglického jazyka, pričom poznatky z tejto oblasti získal len na základe komunikácie s osobami v obdobnej sociálnej a spoločenskej skupine a to ešte počas éry Sovietskeho zväzu, pred mnohými rokmi. V Gruzínsku je oficiálnym, úradným jazykom len gruzínština a len tento jazyk obvinený ovláda a je to aj jeho materinský jazyk. Ruský jazyk obvinený ovláda len na vyššie popísanej úrovni. Z uvedených dôvodov je preto dôvodné predpokladať, že sťažovateľ nebol dostatočne jazykovo kompetentný a spôsobilý na to, aby porozumel terminológii trestného konania v ruskom jazyku, o to viac, že príslušný orgán sa o jazykovej úrovni sťažovateľa nepresvedčil. Ďalej podotýkam, že dokonca samotné poučenie obvineného ani ústne ani v písomnej forme po zadržaní bolo opakované len v slovenskom jazyku, a neskôr zas len v ruskom. Obvinený tak nebol v ruskom jazyku spôsobilý rozumieť podstate trestného konania, poučeniam v trestnom konaní, obvineniu,*

ktoré bolo voči nemu vznesené, obžalobe a ani rozhodnutiam vo veci, pričom iba časť dokumentácie týkajúca sa trestného konania bola pre sťažovateľa preložená do anglického jazyka.“

5. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd rozhodoval o jeho väzbe iba na základe abstraktných úvah, a nie na základe konkrétnych a odôvodnených skutočností. Ďalej uviedol, že v predmetnom trestnom konaní priniesol väčšiu obeť pre naplnenie záujmov štátu, ako bolo možné od neho požadovať, a tým malo dôjsť aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

6. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 € a výšku tejto sumy žiadnym spôsobom neodôvodnil. Sťažovateľ si uplatnil aj náhradu trov konania.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

*„Základné práva sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ], Gruzínska republika, občana Gruzínskej republiky, [REDAKOVANÉ] a to :*

1/. Právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a Čl. 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd,

právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 5 ods. 1 (Európskeho) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd , čl. 9 bod 1. Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 6 Charty základných práv Európskej únie,

právo na ochranu pred mučením a podrobovaním neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 (Európskeho) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd , čl. 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach , čl. 1 bod 1, čl. 2 bod 2, čl. 11, čl. 12, čl. 13, čl. 14

,čl. 15, čl. 16 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu a čl. 4 Charty základných práv Európskej únie,

právo na tlmočníka / v reči, ktorej rozumie / podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ,

právo byť pri zatknutí byť oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu v jazyku, ktorému rozumie podľa čl. 5 ods. 2 , čl. 6 ods. 3 písm. a), e) (Európskeho) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 bod.3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach,

právo na rovnaké požívanie základných ľudských práv v SR aj cudzincami, ak nie sú vyslovene priznané iba občanom, podľa čl. 52 Ústavy Slovenskej republiky,

právo na účinný opravný prostriedok podľa Čl. 2 bod. 3 písm. a, b, c. Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a podľa Čl. 13 Dohovoru a Čl. 47 druhej vety Charty základných práv Európskej únie, ktorého sa dožadoval v súvislosti s ochranou jeho vyššie uvedených práv a slobôd zaručených Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi, ktorými je SR viazaná,

právo na spravodlivé prejednanie záležitosti a na spravodlivý' proces a právo na obhajobu v zmysle čl. 50 ods.3 Ústavy SR , čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, čl.6 ods. 1, ods.3, písm. b),c),d) (Európskeho) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, bod 1, bod 3 písm. b),d),e), hlavy VI., čl. 47, čl. 48, bod. 2) Charty základných práv Európskej únie

postupom a rozhodovaním Okresnej prokuratúry v Prešove pod sp. zn. 3Pv 401/19/7707, postupom v konaní a uznesení Okresného súdu Prešov sp. zn. 4Tp /58/2019 / z 22.7.2019 o vzatí sťažovateľa do väzby a postupom v konaní a uznesení Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 6Tpo/18/2019 z 14.8.2019 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti vzatí do väzby

porušené boli.

2/. Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 6Tpo /18/2019 z 14.8.2019 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa a aj vydaniu tohto rozhodnutia predchádzajúce uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 4Tp/58/2019 z 22.7.2019 o vzatí

sťažovateľa do väzby a sťažovateľa - obvineného [REDAKOVANÉ] prepúšťa ihneď z väzby na slobodu.

3/. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], Gruzínska republika, občanovi Gruzínskej republiky, [REDAKOVANÉ], sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000,- EUR (slovom: päť tisíc EUR), ktoré je Krajský súd Prešov povinný mu vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

13. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

17. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

18. Podľa čl. 40 ods. 3 listiny obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Ak si obhajcu nezvolí, hoci ho podľa zákona musí mať, ustanoví mu ho súd. Zákon ustanoví, v ktorých prípadoch má obvinený právo na bezplatnú pomoc obhajcu.

19. Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

20. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 5 ods. 2 dohovoru každý, kto je zatknutý, musí byť oboznámený bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

22. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

23. Podľa čl. 2 bodu 3 medzinárodného paktu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou paktu, sa zaväzuje:

a) zabezpečiť ktorejkoľvek osobe, ktorej práva alebo slobody uznané týmto paktom boli porušené, účinnú ochranu bez ohľadu na to, či sa porušenia jej práva alebo slobody dopustili osoby konajúce v úradnej funkcii;

b) zabezpečiť, aby každá osoba, ktorá sa domáha takej ochrany, mala na ňu právo ustanovené príslušnými právnymi, správными alebo zákonodarnými orgánmi alebo akýmkoľvek iným orgánom ustanoveným právnym systémom štátu a aby mala možnosť právnej ochrany;

c) zabezpečiť, aby príslušné orgány túto ochranu presadzovali, len čo sa poskytnú.

24. Podľa čl. 7 medzinárodného paktu nikto nesmie byť mučený alebo podrobovaný krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Najmä sa nebude nikto bez svojho slobodného súhlasu podrobovať lekárskeým alebo vedeckým pokusom.

25. Podľa čl. 9 bodu 1 medzinárodného paktu každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý alebo zadržaný. Nikto nesmie byť pozbavený slobody okrem prípadov, keď sa tak na základe zákona a v zhode s konaním, ktoré ustanovuje zákon.

26. Podľa čl. 14 bodu 3 medzinárodného paktu každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať tieto minimálne záruky:

a) má byť bezodkladne informovaný v jazyku, ktorému rozumie, o povahe a dôvode obvinenia proti nemu;

b) má mať dostatok času a možností na prípravu svojej obhajoby, a aby sa mohol spojiť s obhajcom podľa svojej vlastnej voľby;

c) má byť súdený bez zbytočného odkladu;

d) má byť súdený za svojej prítomnosti a obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu, ktorého si sám zvolí; má byť poučený o svojich právach a má sa mu poskytnúť právna pomoc v každom prípade, keď to záujmy spravodlivosti vyžadujú, aj bez toho, že by v takom prípade sám platil náklady, ak nemá dostatočné prostriedky na úhradu;

e) má sa mu dať možnosť, aby vylúchal alebo dal vylúchať svedkov proti sebe a aby mal možnosť účasti a výsluchu svedkov svedčiacich v jeho prospech za rovnakých podmienok ako u svedkov svedčiacich proti nemu;

f) má sa mu poskytnúť pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku alebo nehovorí jazykom, ktorý sa používa pri súde;

g) nesmie byť nútený svedčiť proti sebe alebo priznať vinu.

27. Podľa čl. 4 charty nikoho nemožno mučiť ani podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

28. Podľa čl. 6 charty každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

29. Podľa čl. 47 druhej vety charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

30. Podľa čl. 48 bod 2 charty každý, kto je obvinený, má zaručené právo na obhajobu.

31. Podľa čl. 1 bodu 1 dohovoru proti mučeniu na účely tohto dohovoru výraz „mučenie“ znamená akékoľvek konanie, ktorým je človekovi úmyselne pôsobená silná bolesť alebo telesné alebo duševné utrpenie s cieľom získať od neho alebo od tretej osoby informácie alebo priznanie, potrestať ho za konanie, ktorého sa dopustil on alebo tretia osoba alebo z ktorého sú podozriví alebo s cieľom zastrašiť alebo prinútiť jeho alebo tretiu osobu alebo z akéhokoľvek iného dôvodu založeného na diskriminácii akéhokoľvek druhu, keď takú bolesť alebo utrpenie pôsobí verejný činiteľ alebo iná osoba konajúca z úradného poverenia alebo z ich podnetu alebo s ich výslovným alebo tichým súhlasom. Toto vymedzenie nezahŕňa bolesť alebo utrpenie, ktoré vznikajú iba v dôsledku zákonných sankcií, sú od týchto sankcií neoddeliteľné alebo sú s nimi náhodou vyvolané.

32. Podľa čl. 2 ods. 2 dohovoru proti mučeniu žiadne výnimočné okolnosti, nech sú akéhokoľvek druhu buď vojnový stav, alebo hrozba vojny, vnútropolitická nestabilita alebo akákoľvek iná mimoriadna situácia, nemôžu slúžiť na ospravedlnenie mučenia.

33. Podľa čl. 11 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, bude systematicky skúmať pravidlá, inštrukcie, metódy a prax výsluchu, ako aj podmienky väzby a zaobchádzania s osobami podrobenými akejkoľvek forme zadržania, väzby alebo uväznenia na ktoromkoľvek území pod jeho jurisdikciou, aby sa zabránilo akýmkoľvek prípadom mučenia.

34. Podľa čl. 12 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, zabezpečí, aby jeho príslušné orgány vykonali urýchlené a nestranné vyšetrovanie, keď majú dostatočné dôvody domnievať sa, že došlo k mučeniu na ktoromkoľvek území pod jeho jurisdikciou.

35. Podľa čl. 13 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, zabezpečí, aby každá osoba, ktorá tvrdí, že bola vystavená mučeniu na území pod jurisdikciou tohto štátu, mala právo podať sťažnosť príslušným orgánom tohto štátu a na to, aby tieto orgány vec bez meškania a nestranne prerokovali. Budú prijaté opatrenia na zabezpečenie ochrany sťažovateľa a svedkov pred akýmkoľvek zlým zaobchádzaním alebo zastrášaním v súvislosti s touto sťažnosťou alebo urobenou svedeckou výpoveďou.

36. Podľa čl. 14 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, zabezpečí vo svojom právnom poriadku, aby obeť mučenia mala právo na nápravu a na spravodlivé a primerané odškodnenie, včítane prostriedkov potrebných na čo najúplnejšiu zdravotnú rehabilitáciu. V prípade smrti obete, ku ktorej došlo v dôsledku mučenia, majú právo na odškodnenie osoby, ktoré boli na ňu odkázané výživou. Nič v tomto článku sa nedotýka akéhokoľvek práva obete alebo iných osôb na odškodnenie, ktoré môže existovať podľa vnútroštátneho práva.

37. Podľa čl. 15 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, zabezpečí, aby sa žiadne vyhlásenie, ktoré sa podľa zistenia urobilo v dôsledku mučenia, nepoužilo ako dôkaz v žiadnom súdnom konaní, s výnimkou prípadov, keď sa použije proti osobe obvinenej z mučenia ako dôkaz o tom, že sa toto vyhlásenie urobilo.

38. Podľa čl. 16 dohovoru proti mučeniu každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, sa zaväzuje zabrániť na ktoromkoľvek území pod jeho jurisdikciou ďalším činom krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, ktoré nepatria pod mučenie, ako je vymedzené v článku 1, ak takéto činy spáchal verejný činiteľ alebo iná osoba konajúca z úradného poverenia alebo z ich podnetu alebo s ich výslovným alebo tichým súhlasom. Najmä sa použijú záväzky obsiahnuté v článkoch 10, 11, 12 a 13 s tým, že odkaz na mučenie sa nahradí odkazom na iné formy krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

39. Podľa čl. 52 ods. 2 ústavy cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom

Podľa čl. 52 ods. 3 ústavy kde sa v doterajších právnych predpisoch používa pojem „občan“, rozumie sa ním každý človek, ak ide o práva a slobody, ktoré táto ústava priznáva bez ohľadu na štátne občianstvo.

40. Podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom a jeho závery

III.A K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom okresnej prokuratúry

41. Z ústavnej sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľ vytýka okresnej prokuratúre, že zamietla jeho sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia ako nedôvodnú, hoci ju sťažovateľ odôvodnil tým, že nerozumie slovenskému jazyku a dostatočne nerozumie ani ruskému jazyku, a preto neporozumel ani poučeniu o opravných prostriedkoch. Okresnej prokuratúre vytýkal aj to, že podala návrh na jeho vzatie do väzby.

42. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Ingerenciu ústavného súdu do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní je preto v prípravnom trestnom konaní potrebné považovať, azda s výnimkou úplne mimoriadnej situácie, za neprípustnú. Spravidla teda až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd (m. m. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, II. ÚS 356/2016).

43. Ústavný súd musel vzhľadom na už uvedené ústavnú sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie označených práv napadnutým postupom okresnej prokuratúry, posúdiť ako predčasne podanú, pretože v predmetnej veci prebieha neukončené trestné konanie (z ústavnej sťažnosti sťažovateľa ani nie je zrejmé, či sa toto konanie nachádza stále v predsúdnom štádiu, alebo v štádiu konania pred súdom) a v rámci tohto konania má, resp. bude mať (v konaní pred súdom, pozn.) účinné prostriedky nápravy

na ochranu ním označených práv. Po právoplatnom rozhodnutí všeobecných súdov je ústavný súd pripravený posúdiť ústavnosť ich rozhodnutí.

44. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako neprípustnú.

III.B K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu

45. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

46. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

47. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou

alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

48. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o podanej sťažnosti bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.C K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu

49. Napadnutým uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu, ktorým bol vzatý do väzby. Sťažovateľ konkrétne vytýkal tomuto napadnutému uzneseniu, že o väzbe bolo rozhodnuté iba na základe abstraktných úvah, nie konkrétnych a odôvodnených skutočností. Sťažovateľ sa ale okrem vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu domáhal aj vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ďalej základných práv na obhajobu,

na tlmočníka, na ochranu pred mučením a neľudským zaobchádzaním, práva na účinný opravný prostriedok, práva byť pri zatknutí oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu v jazyku, ktorému rozumie, a napokon aj „práva na rovnaké používanie základných ľudských práv aj cudzincami“, ktoré odvodil čl. 52 ústavy.

50. Konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutím o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu, právo na spravodlivý proces), keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (m. m. III. ÚS 622/2016).

51. Absencia vzájomnej príčinnej súvislosti vylučuje aj možnosť, aby boli napadnutým uznesením krajského súdu porušené základné práva na obhajobu, na tlmočníka, na ochranu pred mučením a neľudským zaobchádzaním, právo na účinný opravný prostriedok, právo byť pri zatknutí oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu v jazyku, ktorému rozumie. Tieto základné práva, resp. práva [čl. 16 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny, čl. 3, čl. 6 ods. 3 písm. a), b), c), d), e) a čl. 13 dohovoru, čl. 2 bod 3 písm. a), b), c), čl. 7, čl. 14 bod 3 medzinárodného paktu a čl. 1 bod 1, čl. 2 bod 2. čl. 11, 12, 13, 14, 15 a 16 dohovoru proti mučeniu] nemohli byť v konečnom dôsledku porušené napadnutým uznesením krajského súdu. Všeobecný súd sa totiž pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie viny obvineného, obhajoby obvineného, okolností jeho zatknutia alebo dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Súd pri rozhodovaní o väzbe skúma iba to, či sú splnené materiálne a formálne podmienky rozhodnutia o väzbe.

52. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 4, čl. 6, čl. 47 druhej vety a čl. 48 bodu 2 charty ústavný súd poukazuje, že napriek rozsahu svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ neuviedol žiadne argumenty k tomu, že charta je v predmetnej veci aplikovateľná. Bez potreby podrobnejšej analýzy preto ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa v rámci rozhodovania o väzbe sa neaplikuje právo Európskej únie, a teda charta nie je na túto vec aplikovateľná.

53. Jediným potenciálne relevantným aspektom vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu je sťažovateľom namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 1 medzinárodného paktu), ktoré v tomto prípade zahŕňa všetky relevantné práva sťažovateľa, ktoré mohli byť porušené samotným rozhodnutím o väzbe.

54. Základné právo zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom a v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Obdobne aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Z už vyslovených právnych názorov ústavného súdu možno vyvodiť, že z hľadiska rozsahu základných práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy, práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 9 ods. 1 medzinárodného paktu neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže ustanovenia čl. 17 ústavy zahŕňajú aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 1 dohovoru a s ohľadom

na jeho znenie aj práva podľa čl. 9 ods. 1 medzinárodného paktu (napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07, II. ÚS 626/2016).

55. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť v rámci okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

56. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré ich viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03).

57. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

58. Napadnutým uznesením krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa. Krajský súd po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu a konania, ktoré mu predchádzalo, nezistil dôvody na jeho zmenu, prípadne zrušenie. Podľa názoru krajského súdu konanie, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia okresného súdu, bolo vykonané v súlade s Trestným poriadkom.

59. Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia k vyhodnoteniu podmienky útekovvej väzby uviedol: „*Sťažnostný súd sa stotožňuje aj s názorom sudcu pre prípravné konanie, že u obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] existujú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú dôvodnú obavu podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku a to, že obvinení ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu a to z dôvodu, že z výsluchu oboch obvinených vyplýva, že títo nemajú stále bydlisko, posledné obdobie sa zdržiavali na neznámych miestach, pričom ide o cudzích štátnych príslušníkov s formálnym bydliskom mimo Európskej únie a mimo schengenského priestoru. Pri skúmaní dôvodnosti útekovvej väzby je treba vziať do úvahy viaceré významné faktory, akými sú napr. charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou, v ktorej je stíhaná a podobne. Vzájomné posúdenie môže byť potvrdiť*

existenciu nebezpečenstva úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje. Záujmy štátu, akými sú napr. jeho bezpečnosť, vynútiteľnosť práva, udržanie verejného poriadku (čo tiež vyžaduje, aby boli trestné činy potrestané) a potreby náležitého výkonu spravodlivosti, si však vyžadujú aj určitú obeť na strane osobnej slobody jedinca. Z doposiaľ zabezpečených dôkazov je možné nateraz konštatovať, že obvinení nie sú ani iným významným spôsobom viazaní na miesto ich pobytov, ktorý často menia a to po celom území Európskej únie, pričom na území Slovenskej republiky nevlastnia žiaden hnutelný, či nehnuteľný majetok a nemajú žiadne rodinné, sociálne či ekonomické väzby, na podklade ktorých by bolo možné relevantným spôsobom zdôvodniť ich zdržiavanie sa na území SR a teda, aby boli dosiahnuteľní pre orgány činné v trestnom konaní pri vykonávaní ďalších procesných úkonov. Na podklade uvedeného má krajský súd za to, že v danom štádiu trestného stíhania je preto daný u obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] útekový dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 Tr. poriadku, tak ako to správne ustálil aj sudca pre prípravné konanie.“

60. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu postačuje na vyslovenie prípustnosti väzobného stíhania sťažovateľa. Sťažovateľ totiž ani nevedel dôveryhodne identifikovať miesto, resp. miesta, kde sa zdržiaval pred tým, ako bola obmedzená jeho osobná sloboda, a v takomto kontexte ani podľa ústavného súdu nemožno považovať riziko, že by sa sťažovateľ vyhýbal trestnému stíhaniu, za abstraktnú úvahu. Naopak, s prihliadnutím na viaceré okolnosti ako napr. zamestnanie, majetkové pomery a absencia akýchkoľvek väzieb na krajinu, v ktorej je sťažovateľ trestne stíhaný, možno vyvodiť predpoklad s rozumným stupňom pravdepodobnosti, že sťažovateľ uskutoční pokus vyhnúť sa trestnému stíhaniu. Krajský súd v napadnutom uznesení adekvátne vyhodnotil všetky materiálne aj formálne podmienky väzby a predmetné uznesenie nevykazuje znaky arbitrárnosti, preto ústavný súd nevidí ani dôvod, aby zasahoval do jeho skutkových a právnych záverov.

61. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom,

porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

62. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základných práv a práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

63. K namietanému porušeniu čl. 52 ústavy ústavný súd uvádza, že toto ustanovenie má charakter ústavného princípu, resp. všeobecného interpretačného pravidla, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07, I. ÚS 502/2017). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 52 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení žiadneho so sťažovateľom označených základných práv garantovaných ústavou, resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 52 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

64. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2019

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu